ԽԵ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 102 ՄԱՐՏ 28/9 ԱՊՐԻԼ 1897 7 ԶԻԼ-ԳԱՏԷ 1314 ՈՒՐԲԱԹ

درعلیه‌ده غلطه‌ده (ماسیس) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
Առ Խմբագրութիւն
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՂԱԼԱԹԻԱ, Համալ Բաշը խան
Օսմ. Նախկին Պանքայի փողոց, Թիւ 2
Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE
Les annonces sont reçues
aux Bureaux du journal

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ	համար	Տարեկան	դհկն.	արծ.	75
»	»	Վեցամսեայ	»	»	40
Գաւառներու	»	Տարեկան	»	»	100
»	»	Վեցամսեայ	»	»	50
»	»	Եռամսեայ	»	»	25
Օտար երկիր	»	Տարեկան	ֆրանք	...	[illegible]
Ռուսիոյ	»	»	րուբլի	....	10

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կընդունուի. 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:

10 ՓԱՐԱ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ 10 ՓԱՐԱ

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ
ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Դժգոհութեան ձայները հիմա դադրած են համեմատաբար։ Նախ ամենէն աւելի Վառնա գաղթողները տառապեցան ու բնական էր այս։ Ամէն մարդու տնտեսական վիճակը մատուցումի ու խնդրանքի համեմատ կը կարգադրուի։ Վառնա որքան ալ գործի քաղաք մ'ըլլայ, բնականաբար չի կրնար մէկէն ի մէկ գործ հայթայթել այդքան բազմութիւններու որ յանկարծ ու մեծ քանակութեամբ կը ներկայանան իր հրապարակին վրայ։ Պուլկար կառավարութիւնը խնդիրը տնտեսագիտօրէն նկատի առնելով, առաջին օրէն իսկ կրնար պահանջել որ գաղթականները ցրուին աւելի ներսերը ուրիշ քաղաքներու և գիւղախումբերու մէջ հաստատուելու համար։ Այսօր եթէ կը պահանջէ որ ամէն գաղթական հայ զբաղում մ'ունենայ անպատճառ, ի գործ կը դնէ իրաւունք մը զոր իր տնտեսական շահերը կը պահանջեն։ Անհատը երկրին համար և երկիրը անհատին համար, ասի քաղաքական և մի և նոյն ատեն տնտեսական սկզբունք մըն է։

Սակայն եթէ Վառնայի մեր գաղթականներուն մէկ վիճակացոյցը ունէր ցուցնելու համար թէ հին գաղթողներէն որո՞նք գործ գտած են, ո՛ր տեղացի են. և որո՞նք անգործ կը մնան ու ո՛ր տեղացի են. տարակոյս չկայ որ մեր ժողովրդի հետաքրքրական մէկ քանի կողմերն երևան պիտի գային։ Ամէն պարագայի մէջ ընիկ Պոլսեցի կամ գրեթէ Պոլսեցի գաղթականը որ և է ծովեզերեայ քաղքի մէջ կրնայ գործ գտնել, որքան ալ համեստ լինի այդ գործը։ Ըլլայ Վառնա, ըլլայ Աղեքսանդրիա, նաւահանգիստներ են ասոնք՝ ուր մեզի ընտանի սովորութիւններ կան դեռ և ուր կարծես մեր Պոլսեցի ժողովուրդը չի զգար այն օտարութիւնը որ զինքը պիտի կակկէր, եթէ օրինակ Մարսիլիա, Լիվըրբուլ կամ Նիւ-Եորք գտնուէր։ Հոն՝ ուր տեղական բարքերու մէջ ասիական ազդեցութեան մնացորդներ կամ հովեր կան, մեր ժողովուրդը միշտ կրնայ գործ գտնել և ապրիլ և ասոր համար հայերը կրնան աջողիլ ինչպէս Բորդ-Սայիտի նոյնպէս Պոմպէյի և Թրանսիլվանիոյ մէջ։

Որ և է գաղթականի համար, աջողելու առաջին պայմանն է միջավայրային այլ և այլ նպաստաւոր հանգամանքները։ Նախ պէտք է որ գաղթականը խելքով ու մտային ուրիշ կարողութիւններով տեղացի ժողովուրդէն եթէ ոչ բարձր՝ գոնէ ստորին չլինի. երկրորդ՝ գործունեայ և յանդուգն ըլլայ։ Հայի խնդրին մէջ միջավայրը միշտ ճարպիկ ու ստկուն կողմը կը շահեցնէ։ Այս է պատճառը որ հայերը աջողած են միակ այն գաղթականութեանց մէջ ուր ընիկ ժողովուրդը զարգացման ու քաղաքակրթութեան տեսակէտով իրենցմէ աւելի բարձր մակարդակ մը չէ ունեցած։

Եթէ այս պահուս դեռ գտնուին շատեր որ Վառնայի մէջ չի կրցան պարապիլ ու գաղթեցին կամ կը գաղթեն դէպ ի Պալքան, ասոնք գաւառացիներ են։ Պոլսեցին եթէ դժգոհ լինի հոս կը վերադառնայ։ Կովկասի մէջ գաւառացին աւելի հանգիստ կընէ. հոն կարծես իր տարրին մէջ է։ Բայց այս չապացուցաներ թէ Կովկասի գաղթականներու վիճակը ոսկեզօծ է։ Դեռ անցեալներ մեզի կը գրուէր Թիֆլիզէն. — «Եթէ բոլոր գաղթականները օր օրի կը շատնան, հասկցէք թէ խեղճութիւնը օր օրի կ'աւելնայ։ Տեսակ մը ցուրտ անտարբերութիւն կը տեսնուի հոս ընիկներու վրայ, որ մարդու սրտերը սարսուռ կը հանէ երբ սա հարցումը կը ներկայանայ — դու հա՞յ ես թէ գաղթական...»։

Եթէ սակայն գաղթականները տեղ տեղ ընիկներու վրայ տխուր ազդեցութիւն մը կը թողուն, պատճառը իրենց ծուլութիւնն է։ Գաղթավայրը հանելուն պէս իրենց առաջին մտածումը կը լինի նպաստի մը ձեռք երկնցնել և ոչ թէ գործ գտնել։ Եթէ նպաստը, տարակոյս չկայ, կարճ ժամանակի մը համար անհրաժեշտ է. սակայն միւս կողմէ կը թուլցնէ մեր բարքերը որոնք անմիջապէս վհատելու յատկանիշը ունին։ Գաղթականը փոխանակ անմիջապէս տեղին կացութիւնը քննելու, որպէս զի համոզում գոյացնէ թէ այդ տեղ գործ կրնա՞յ գտնել թէ ոչ, ինքզինքը բաղդին կը թողու ու նպաստամատոյց մարմիններու վրայ օր օրին պահանջելու իրաւունք մը ձեռք կը բերէ իր երեւակայութեանը մէջ։ Աւելի գործնական մարդեր — որ շատ հազուադէպ են մեր ցեղին մէջ — անմիջապէս կը թողուն այն տեղն ուր գործ չկայ և աւելի լայն միջավայր մը կը փոխադրուին։

Գաղթելը ամէն պարագայի մէջ սխալ քայլ մ'է ընկերային տեսակէտով, իսկ եթէ անհատական տեսակէտով առաւելութիւններ ունի երբեմն, այդ ալ քիչ ժամանակի համար է։ Մեր ժողովուրդը որ դարերէ ի վեր Նոմադ յատկութիւն մ'ունէր. դարերէ ի վեր ալ Յոբեան յատկութիւն մ'ունեցաւ, որ ճշմարիտ հիւանդութեան մը միքրոպին պէս իր երակներու մէջ մտաւ զետեղուեցաւ։ Այսօր յոյսերնիս կը դնենք դաստիարակութեան վրայ, այնպիսի դաստիարակութեան մը որ տեսակ մը [illegible] կամ դեղթափ լինի այդ գաղթելու հիւանդութեան դէմ՝ որ մեզի կը ջլատէ թէ նիւթապէս թէ բարոյապէս։

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ԱՄՊԵՏ ՋՈՒՆԴԻ
ԳՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Արժանայիշատակ Թէոդոս Ջունդ 1853 թուականէն ի վեր ծանօթ էր ինծ՝ իբրև ժամանակին հայ ուսումնականներէն մին։ Իւր փայլուն ձիրքերէն մին էր ջերմ ուսումնասիրութիւն, կամ՝ որ նոյն է՝ Ազգին մէջ կրթութեան ծաւալումը տեսնելու բուռն տենչ, զոր ամէն առթիւ կը յայտնէր։ Իւր սքանչացման առարկայ էին այն ամէն ազնուախոհ ազգայինք, որք վարժարան կառուցանելու կամ բարեկարգելու համար ջանք և զոհողութիւն չէին խնայեր։ 1855 ին՝ [illegible] մակագրով 90 երեսէ բաղկացեալ տետրակ մը հրատարակած է [illegible] Տպարանէն՝ նոյն տարւոյն մէջ Փարիզի Մուրատեան վարժարանին առթիւ անցած անցից վրայ, զորս համառօտիւ բայց ճարտարապէս կը քննադատէ՝ ժամանիչ ընելով անմահ բարերար Սամուէլ Մուրատի դիտաւորութեան ու նպատակին դէմ գործուած մեքենայութիւններն, որոց շնորհիւ գրեթէ մեռեալ տառ մ'է այսօր Մուրատեան կտակը։

Առաջին իւր տետրակին վերջին մասը կամ եզրակացութիւնն որ երեք կէտերէ կը բաղկանայ, և որ կրնայ ուղիղ գաղափար մը տալ Սամուէլ Մուրատի կտակին տրամադրութեանցն, ինչպէս նաև մեր հանգուցեալ բարեկամին գրական կարողութեան վրայ։

1.—Հանգուցեալ մեծապատիւ Բարերարին կտակաւ թողուցած դրամը, ամբողջ Հայ ազգին որբ և աղքատ տղոց համար վարժարան մը հաստատելու համար էր, և ոչ Մխիթարեանց պարգև, զորոնք իբրև մատակարար կարգեց իր այս առատաձեռն մարդասիրութեանը։ Ուստի, ազգին որբ և աղքատ տղոց կրթութիւնը կամ ազգը Բարերարին այս բարերարութեանը նպատակ է, իսկ Մխիթարեանք միայն միջոց առ այն։ Իրենք միայն իբրև աւանդապահ և աւանդառու են և հետևաբար ոչ՝ տէր աւանդին, իսկ դրամին եկամուտովը հաստատուելու վարժարանը, կամ մէջը աւանդուած ուսումը, ազգին տոհմը ժառանգութիւնն է. և այն ալ՝ միայն որբ և աղքատ տղոց։ Այս անհնարին է, և այս է հանգուցեալ Բարերարին յայտնի կամքը և դիտաւորութիւնը, զոր որ իբրև կենդանի բարբառով իր կտակին մէջը կը յայտնէ։ Աւելին այսպէս կը հաստատէ նաև Հանգուցելոյն մեծապատիւ ժառանգ որդին, այսպէս կը ճանչնայ Աւստրիա, որուն մէջն են վարժարանին համար առնուած գետինները, Գաղղիա՝ որուն մէջն է հիմայ վարժարանը։ Առաջինը մեծապատիւ Մուրատ աղային բողոքովը հաշիւները պահանջեց Մխիթարեանցմէ, և երբոր Օսմանեան Տէրութեան հպատակ ըլլալնին յառաջ բերին, և հաշիւ տալը գլացան, տէրութիւնք ալ դաշն կամ տէրութեանց իրաւունքը մեծարելով, իրենց իմացուց թէ, ո՛րչափ որ իրեն հողին մէջն են, ըստ օրինաց երկրին կը պարտաւորին հաշիւ տալու. ապա թէ ոչ, վարժարանը տէրութենէն զուրկ հանելու են։ Ասով վարժարանը Փարիզ փոխադրուեցաւ։ Իսկ երկրորդը, այսինքն Գաղղիոյ տէրութիւնը, փոխադրութեան երրորդ տարին, նորէն հաշիւ պահանջեց, բայց խնդիրը քննուելու ժամանակ կառավարութեան փոփոխութիւնը վրայ գալով, այս ալ ուրիշ խնդրոց նման ի կախ մնաց։ Արդ այս երկու տէրութեանց՝ վարժարանը Հայ ազգին սեպհականութիւն, և ոչ Մխիթարեանց ստացուածք համարելնուն վրայ եղած բազմաթիւ զրուցները ի բաց թողելով, այս հաշիւ ուզելնին միայն իբրև ապացոյց բերինք. վասն զի, թէ որ այդ երկու տէրութիւնները Մխիթարեանց ստացուածք անիկայ ճանչցած ըլլային, հաշիւ չէին կրնար պահանջել, ինչպէս որ վանքին սեպհական հաշիւն ալ երբեք չի պահանջեցին։ Սեպհական ստացուածքի մէջ միջամտում ըլլալու և ինչպէս գործածելուն համար հաշիւ պահանջելու վրայ տէրութեանց մէջ ո՛չ օրէն և ո՛չ սովորութիւն կայ։ Դարձեալ այսպէս ճանչցած է հասարակաց միտքը, այսպէս գիտէ ամբողջ ազգը և առաւելապէս Մադրասու Հայազգիք, որ բարերարին ժամանակից և քաղաքակից էին, և այսու համոզմամբ Մխիթարեանց ամէն կերպով օգնական եղան դրամը առնելու ատեն։ Ուստի Մխիթարեանք այդ դրամոյն, կամ այդ դրամով հաստատուած վարժարանին տէրը չեն, և չունին իրաւունք անիկայ սեպհականելու և իրենց ստացուածք կարծելու, ըսելու, և ըստ այնմ վարուելու։

2.—Ազգասէր Բարերարին այդ ստակը ամբողջ Հայ ազգին համար կարգուած է, առանց դասակարգութեան խտրողութեան։ Առաջին գրութեան բոլոր պատճառները, այսինքն, ազգասէր Պարգևատուին դիտաւորութիւնը, իր մեծապատիւ ժառանգին, տէրութեանց և ազգին կարծիքը համառօտապէս և նոյն եղանակաւ այս երկրորդ կէտին ալ կը վերաբերին, և նոյնը կը հաստատեն։ Ասոնցմէ զատ հիմնարկու Բարերարին այդ ազգօգուտ գաղափարին մէջ, խտրութեան կամ ազգին միայն մէկ մասին համար թողած ըլլալուն կարծիք չի կրնար ըլլալ, ասով ալ, վասն զի կտակը գրած ատեն, դեռ ազգին մէջ կերպաւորեալ բաժանումն ալ չկար։ Կտակը 1816 ին գրուած է, կտակողին բարերարն ալ տարի մը ետքը վախճանեցաւ, իսկ ազգին կերպաւորեալ բաժանումը, նախ 1830 թուականին եղաւ, գերապատիւ Նուրիճան Նախագահը բաժնուած մասին նախագահ գրուելով։ Դարձեալ անհնարին ես է ենթադրել, թէ ազգասէր, իմաստասէր եւ բազմաթիւ ճամբորդութիւններով լուսաւորեալ հիմնարկուն, այդ մի միայն ազգին լուսաւորութեանը նպատակ ունեցող հիմնարկութեանը մէջ՝ խտրութեան դիտաւորութիւնը ունենայ, որուն մէջ նաև անխտիր կրօնական դիտաւորութիւն անգամ չունենալը յայտնապէս կ'ակնարկէ այս խօսքերով։ «Եւ պարտաւորութիւն չլինի ասացեալ դպրատան ուսանողաց վերայ քահանայ լինելոյ։» Չէր ուզեր որ քահանայութիւն կամ կրօնական դպրոց ըլլայ, կրնայ նաև իբրև երկրորդական կարգի պատճառ մը՝ ինչպէս նաև իբրև բարէ յիշատակ մը յիշատակուիլ, թէ այս մարդասէր բարերարը մեռնելու ատեն, Մադրասու աղքատաց համար 50,000 րուբլի կտակ ձգեց։ Հռոմէական հայոց տուն՝ միայն երկու հատ կար Մադրասի մէջ, և ան ալ մէկը իր ընտանիքն էր, և երկուքն ալ հարուստ էին։ Ուստի հակառակութիւն է ըսել թէ անոնց թողուած է, այլ անխտիր Ազգին և բոլոր քաղաքին աղքատաց։ Իրեն ոգին և մարդասիրութիւնը խտրողութեան կեղտէն վեր և ազատ էր։

3.—Այդ դրամը Հայ ազգին միայն որբ և աղքատ տղոց համար շնորհուած է. որ անոր եկամուտովը հաստատուած վարժարանին մէջը կրթուին։ Ազգախնամ բարերարը սրտաշարժ խօսքերով առիթ առ էպ կը կրկնէ իր կտակին մէջ։ «Ես իմ հաշուագրքումս մին [illegible] ունիմ... ասացեալ գումարն բոլոր թողման եմ Հայոց ազգի որբ և աղքատ մանկանց դպրատան շինութեան համար»։ Դարձեալ, «Բանզի [illegible] վասն այս դպրատան շինութեանն, վասն աղքատ մանկանց ուսուցանելոյ, այսինքն վասն նոցա որոց հայրն [illegible] են, վասն չկարելոյ նոցա զծախսն դպրատան հատուցանել՝ զանց առնեն ուսումն մանկանց իւրեանց, և անմեղ մանկունքն այնպիսիք մնան զուրկ ի յամենայն ուսմանց և գիտութեանց, և որոց վասն գրեթէ ըստ մեծի մասին անտերունչ ազգս Հայոց աղէտք են։» Ցուցալով թէ իր դպրատունը յառաջ կ'երթայ և Ազգին հարուստներն ալ տղաքներն մէջը դնել ուզեն, հրաման կու տայ, որ անոնք ալ առնուին, բայց ծախքը հատուցանեն որ աղքատ տղոց եկամուտին վնաս չըլլայ։

Այս երեք գրութիւնները կամ կէտերը՝ շնորհատու Բարերարին որոշ, անժխտելի և անայլայլելի կամքն են, իր մարդասիրական գաղափարին հիմունքը, զորոնք, ինչպէս տեսանք, իր կտակին խօսքերովը բացայայտ կը դնէ։ Այս է հասարակաց և ամբողջ Ազգին կարծիքը։ Սակայն գործքով ասոր ի՞նչպէս պատասխանուեցաւ. արդեօք հաստատուած հիմնարկութեանը մէջ այս սահմանները պահպանուեցա՞ն, անկէց դուրս չելլուեցա՞ւ, և առ այն ընտրուած մատակարարներուն կողմանէ ուրիշ դիտաւորութիւններ, ուրիշ նպատակ, ուրիշ ճիգեր չկա՞ն կամ չերևցա՞ն։ Ազգը՝ այս դրամը իր աղքատ և որբ տղոցն համար և կարգուած ըլլալով, ասոր վրայ անտարբեր չկրնար ըլլալ. ուստի իրեն մտադրութիւնը յանկարծ այդ կէտերուն հակառակ եղած շեղումներուն վրայ ալ հրաւիրելը պարտք կը համարինք։ Արդ նախ, Մատակարարներուն, այսինքն Մխիթարեանց ընթացքին մէջ, ի սկզբանէ ի վեր այս դրամը սեպհականելու դիտաւորութիւն նշմարուած է, և անիկա իբրև արձակ և սեպհական ստացուածք գործածել ուզելը և գործածելը միշտ անխոնջ եղաւ. Վարժարանը Բարերարին կտակին համեմատ այս բացուեցաւ, և չէր կրնար ալ որ չբացուի. սակայն շատ աչքի կը զարնէր, և դիմադիրներու զօրութեամբը անկարելի կ'ըլլար. սակայն ինչ որ ի սկզբան մէկէն ի մէկ չըլլար, քայլ առ քայլ և ժամանակով հնարաւոր կ'ըլլայ, եթէ նպատակը և առ այն հասնելու ճիգը ըլլալու որ ըլլայ։

Արդ իրենց սեպհականութիւն ըլլալուն և ընելուն՝ կամաց կամաց և երկրորդական գործքերով վարժեցնելու աշխատուեցաւ. իբրև տէր՝ հաշիւ տալը մերժուեցաւ, տեղերը և վարժարանը իրենց անուան վրայ առնուեցան, և հարկ դատաստանին մէջ՝ հրապարակաւ իրենք տէր, և իրենց ստացուած ըսելու համարձակուեցաւ։

(Մնացեալը յետոյ)

ՆՈՐ ԳԻՐՔ ՄԸ

(Տար. և վերջ)

Մ. Խորենացիին մէջ կէտ մը կայ որ ուշադրութեան չեն առած ոչ Գարագաշեան և ոչ Բրոֆ. Գարիէր։ Կէտ մը որ կարծեցեալ Հերովդէսի գժտութեան պատճառ եղած է։ «Խնդրեալ (Հերովդէսի) բազմութիւն արանց յԱրշամայ գործաւորաց, զԱսորւոց զԱնտիոքայ զանանց և անկոխ հրապարակսն ի խոնհրացն և ի տղմոյ՝ յղկել»։ Այդ անարուեստ, դուրս ցցուած անունը ի՞նչ կը նշանակէ հոս. ձեռագիրներու սըխալ ընթերցուածն մըն է թէ՝ բան մը կուզէ հասկցնել։ Վ. Լանկլուա, իր «Ժողովածոյներ» գործին մէջ այդ բառը թարգմանած չէ. «Il (Hérode) demande à Aracham beaucoup d'ouvriers pour faire paver les places d'Antioche en Syrie, impraticables jusqu'alors à cause des boues.»։ Հետաքրքիր ենք գիտնալ՝ թէ անգլ. գերմ. ու ռուսերէն ինչպէս թարգմանած են յարգոյ թարգմանիչները։ Միայն սա չափը գիտենք՝ որ օր Յովսեպոսին արաբացի աւազակները՝ Խոր.ին մէջ հայացած՝ «Բազմութիւն արանց անարուեստից գործաւորաց» եղած չէ։

Ու համամիտ չենք մեծանուն Բրոֆ.ին՝ որ Խոր.ին պատմական անձի մը տուած ստուգաբանութիւնը տղայական կը նկատէ. մենք հոն հին աւանդավէպի մը բեկորը կը նշմարենք, ուր շունին ներկայութիւնն անհրաժեշտ էր։ Այս աւանդավէպին ուսումնասիրութիւնը մէկ յարմարագոյն առիթով մը։

Նաև ոչ Գարագաշեան և ոչ Գարիէր անոր նկատմամբ որոշ բան մը ըսած են. այդ պատմական անձը, դէմքը, օդին մէջ առկախ մնացած է։

Մենք այսչափ թարգմանելէն ետքը, վերջինենք Ե. Վ. Դ.ի «պատմութեան այս չփոթ կէտը դժուար է լուսաբանել գոհացուցիչ կերպով», իրաւունք ունի այդ գիտնականը, ինը տարիներ անցնելով՝ դեռ մենք մեզի անկարող կը նկատենք այդ մութ կէտին, այդ պատմական խնդրին, գոհացուցիչ լուծում մը տալու։

Մենք Բրոֆ. Գարիէրէն ու Վիեննայի գիտնական վարդապետներէն, շատ մը պատճառներ ունինք աւելի բազմակողմանի, յոգնեցուցիչ ուսումնասիրութիւններ սպասելու։

Արդէն հայագէտ ուսուցչապետը նախատեսելով մեր դիտողութիւնները՝ իր այս գործին ամբողջութեան համար, հաւաքական աշխատութեան մը պէտքը կ'ըզգար։

Դ. Խ.

ԳԻՒՂԱԿԱՆ ԽՐՃԻԹՆԵՐԷ

(Շար. Երէկի Թիւ–էն և վերջ)

Եւ բոլոր ասոնց առջեւ մտածողն իր հետամտութիւնը կուզենայ անշուշտ թէ՝ ե՞րբ կամ ինչպէ՞ս այսքան ազատութիւն խառնուեցաւ այդ բարքերուն, և ժամուն ա՛յնքան մեծ հաւատքով փարող մարդոց նկարագրին հետ։ Թեթեւ խորհրդածութեամբ ասկէ առաջ սկսող Խարբերդի դաշտէն գաղթականութիւնը դէպ ի Ամերիկա, լքուած հարսներու դաշտին, արտին մէջ ու մացառներու տակ՝ պատահական ամենօրեայ վերաբերումներն ու դուրսի Ըէպօ–օթէլան գործերը, բնութեան և ուժեղ մարմիններու բնախօսական փոխադարձ ազդեցութիւնը, մանաւանդ վերջին տարիներու շարքով կրօնական պետերու և հաւատքի կապերուն՝ պատկառելի պակասով երեւնալը գիւղացիի աչքին՝ ճշմարիտ էր թէ իրենց մեծ մասն ունեցան, անոր բարոյականը կազմող տարրերուն վրայ։ Երես ելած դաշտեցին մանր հաշիւներով ո և է նկատում չունենար աջ ու ձախ, հեռատեսի չափուած քայլերով չէ որ առք կը վերցնէ ու գիտէ՞ք թէ որքան կուշտ է անիկա իր համարձակութեանը մէջ։

...Օր մը, և այն ատեն երբ դեռ դաշտը դիտած պահուս երեւցող հեռանկարին չափ բանաստեղծական ու գողտրիկ գիւղն ու գիւղացին ալ բնութեան մէկ ուրիշ գեղեցկութիւնը կը սեպէի՝ իբրեւ անոր ճշմարիտ զաւակը որուն յատկանշանական նկարագիրը անմեղութիւնը, պարզութիւնն էր միայն՝ գիւղական տունը արքայութեան դրան առջեւ կեցող առաջին ընտանիքը կը սեպէի. բայց երբ յետոյ գիտակցողի կերպով մօտենալու աչք պտըտցուցի դաշտեցիի ընտանեկան աշխարհէն ներս, երբ ինծի խօսուած զրոյցները խելքս ամբողջովին ըմբռնել փնտռեց՝ տեսայ թէ վէրքը շատ խորունկ իջած էր ու այդ ախտաւորներու համար ընկերական պարտականութիւնը արտօրալու հարկին տակ էր։ Գիւղն իր անմեղութիւնը շատ աժան գնով ծախած է կըսեն. բալթօն ուսերուն վրայ առնող, ոտքին գոնտրա մը յարմարցնող ազային տղան գիտէ՞ք բազէի ի՞նչ ակնարկով կը հետեւի տա՛ հարսին՝ որուն աղբիւրի ճամբուն վրայ, որսի կեցած է, մարագին մէջ ու ախոռին մէկ մութ անկիւնը գիտէ՞ք այդ աճապարող խրարանցումն ալ ի՛նչ կարմիր է որ կը հանէ յանցաւոր հարսնուկին երեսներուն ու կը ստիպէ որ լաչակը քիչ մը վեր ու չիթն՝ ալ քիչ մը վար քաշէ։ Երկու ներ մէկմէկու գաղտնիքէ միշտ գիտակ՝ ամեն մէկը դիւանագէտի շուստ ակնարկներով միւսին քայլափոխը սերտած՝ գաղտնապէս արդէն հասկցող է թէ ի՛նչ կշիռով կը չափուի իր նիրուկը. ու հոմի կը մնայ եթէ կանխաւ չահակցի մասնաւոր համաձայնութիւն մ'իսկ գոյացած չըլլայ իրենց մէջ. և երբ ըլլայ որ չալակի կամ մանգաղի մի ջագէպերով իրարու խժի լեզու ցուցնեն կեսուրէ ու էրիկէ գաղտնի՝ սնտուկներու մէջ պահուածները տալարի ոյժեր կըլլան իրենց ձեռքերը. որոնք ո՛վ գիտէ ի՛նչ հետամտութիւններով տեսնուած կըլլան մէկմէկու քուրուկ ըստ նիրուկներու նախանձոտ աչքերէն։

Թէ ունեւորի կամ գիւղին մէջ հարուստի համբաւով փարթիքին ճերմակ ծալքերը կրունկին վրայ ձգող պայալաշներուն խոստովանութիւններէն բաներ իմանայի՛ք. ձուկներու ծայրը և հոն իրենց կեցուածքի ձեւովը՝ անոնց քթի տակէ երգուած խաղի կտորներուն ու սրտի թնդիւններուն ականջ տայիք... չըսուած ցաւը ամենէն մեծն է գուցէ և չինական հարսնուկն ալ աքրտի խորունկին էր բաժնեկից, շատ հեղ իր պատմութենէն անմիջապէս ետքը արգահատանքը պիտի լեցնէր գինքը մորկ ընողին սիրտը ու դանակի սուր ծայրին տակ ակամայ համակերպող զառնուկին տպաւորութիւնը պիտի թողուր։

Ամենէն վերջը՝ կերպ մը, ուղղութիւն մը կը փնտռէի երբ դարման այս սպառնացող և տխուր կացութեան՝ անմիջականը կըլլար մտքիս մէջ կանչել պանդուխտը, նժգեհն իր հողին վրայ, իր ընտանեկան օճախին գլուխը՝ երբ սակայն յանկարծ կը տեսնէի նոր կարաւանը այն միամիտ գիւղացիներուն, որոնք խոփ ու արօր թողած դէպի հեռաւոր մառախլապատ հորիզոնը կը նային, դէպի պանդխտութիւն։

Ռ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

Խարբերդ

ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Մանկապարտէզի նիւթերու և դպրոցական տետրակներու նոր հաւաքածոյ մը կը գտնուի միշտ պատրաստ, Սեղբոս խան թիւ 5, Բիւզանդեան Գրատունը։ Մայրաքաղաքիս և գաւառային վարժարանաց որդոյ տնօրէնութիւնք կրնան դիմել գրատունս և իրենց պէտք եղածն հայթայթել։

Ղալաթիա, Սեւգեա խան, Բի– 11 05
Թիւ 130

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Ցունաստան

Ահա ապրիլ 5 թուականաւ Կոստանդին գահաժառանգ իշխանին բանախօսութիւնը զօր ուղղեց զօրքերուն՝ անոր իրերու թիւնը պահպանել տալու համար. «Վաղուան ազգային տօնին առթիւ, կը հրամայեմ հրամանատարութեանս տակ գտնուած զօրքերուն, որ ամենամեծ զգուշութիւն ի գործ դնեն և մտածեն թէ յիշատակները դիւրաւ կրնան գրգռել ծայրայեղ խանդավառութիւն մը։ Հաստատապէս կը յուսամ թէ խստիւ պիտի պահէք այս հրամանը։ ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ

Կէս պաշտօնական Բրոյա թերթը խօստուի կը պախարակէ քանի մը օրագիրներուն յօդուածները և խորհուրդ կուտայ ժողովրդին՝ անխախտ ընթացքի մը չհետեւիլ՝ որ կրնայ վնասակար ըլլալ Ցունաստանի՝ թէ իր թշնամիներուն և թէ իր բարեկամներուն քով։ Ամեն բանէ առաջ ժողովուրդը պէտք է ապացուցանէ թէ գիտէ յարգել իր մեծերը և հնազանդիլ անոր։

(Տե՛ս այսօրուան հեռագիրները)

ՍՊԱՆԻԱ. — Վէյլէր զօրաւար պատերազմական գործոց նախարարին շատ յուսատես տեղեկագիր մը ղրկեց զինուորական տեսակէտով Քուպայի կացութեան վրայ։ Կերեւի թէ Սպանիոյ մասին ամերիկեան կառավարութեանց բարեացակամ վճակը արդէն սկսած է իր արդիւնքը ցուցնել։ Կըսուի թէ Քուպայի ապստամբները շատ վշտացած են Ամերիկացիներէն և տրամադիր կերեւին կռուէ հրաժարիլ՝ եթէ ընդարձակ առամբ ներում մը շնորհուի և եթէ խոստացուած բարեկարգութիւնները գործադրուին։

ԲԱՆԱՄԱՅԻՆ ԱՌԹԻՒ. — Ֆրանսիսք Սարսէյ Բանամայի գայթակղութեանց առթիւ կը գրէ. «Ո՜հ, քաղաքականութիւնը ի՛նչ տգեղ և զարշելի բան է։ Երբ կը խորհինք թէ սա՛ խեղճ Հանրի Մառէն ծնած էր զուտ գրականութիւնը մշակելու և անով փառաւոր անուն մը շինելու համար։ Գրեթէ իրեն հետ միեւնոյն ժամանակ սկսայ գրել 1860 ի ատեններ Օբինեան Նաւախռնուլի մէջ, որ նոր հիմնուած էր։ Անանկ խոհական և նուրբ միտք չէր կրնար ըլլալ, լայն իմացականութիւն, բայց և գողտրիկ սիրտ։ Իր բոլոր անձին մէջ մելամաղձոտ դարձուած մը կար՝ որ հրապոյր էր։ Քիչ կը գրէր, բայց բան մ'ըսելու համար կը գրէր, և կ'ըսէր զայն այնքա՛ն մեկին եւ շնորհալի։ Իրմէն քանի մը տարի միայն աւելի ունէի, որով քիչ մը կը կանխէի զինքը, և իմ ժամանակի երիտասարդներուն մէջ չկար մէկը՝ որուն կողմը հակէի աւելի առաջ համակրութեամբ մը։ Ինչպէս եղաւ որ քաղաքականութեան կողմը դարձաւ։ Ճիշտ իսկելով չեմ գիտեր։ Այն ժամանակի բոլոր ազատական երիտասարդութեան պէս անվստահութիւն մ'ունէր ֆրանսական կայսրութեան դէմ, և զօր մինչեւ իսկ կատէր։ Բայց ուրիշ շատերը կապրէին այդ վարչութեան տակ, քաղաքականութեան ճաշակը ունեցողներուն թողլով անոր հետ կռուելու հոգը։ Մառէ այդ գործին համար ծնած չէր թուիր։ Ամեն բանէ առաջ ինք իմաստասէր մը և գրագէտ մ'էր։ Ժողովներու մէջ տիրապետելու համար պէտք է խիստ պոռալ, և ինք ձայն չունէր։ Ատեանին վրայ ազդելու համար պէտք է նետի պէս ձայնարկութիւններ՝ կշտամբանքներ արձակել, բայց ինք կը սիրէր ճշգրիտ բացատրութիւնը և պարզ ոճը. լեզուով եւ կարծեմ թէ կարծիքով ալ չափաւոր էր։ Մատը դրաւ միքենային շառաւիղին մէջ. թեւը հետը գընաց, յետոյ մարմինը։ 1871 Մարտի դէպքերուն մէջ վտանգուեցաւ իր կրած ձերբակալութիւնը և իրեն դէմ ուղղուած ամբաստանութիւնները արմատական կուսակցութեան մէջ մեծ ժողովրդականութիւն շահեցուցին իրեն, և ստեղծեցին իրեն համար դիրք մը՝ որուն գերին եղաւ ինք դժբաղդաբար։ Այդ դէպքերը զիս իրմէ բաժնած էին. բայց ժամանակը անկիւնները կը կլորցնէ և դառնութիւնները կամոքէ։ Երբ բարիզեան կեանքին դիպուածը դարձեալ իրարու երես տեսցուց մեզի, ինքնաբերաբար իրարու ձեռք կարկառեցինք։ —Ամէնքս ալ, ըսաւ տխուր ժպիտով մը, գլուխնիս կորսնցուցինք այն շարաշուք ժամանակամիջոցին մէջ։ Գինովցած էինք և գինով մարդոց պէս վարուեցանք։ Ներենք իրարու ինչ որ ըրինք այն յիմարութեան օրերուն մէջ, և սկսինք ապրիլ երբեմնի կեանքով։

Այս թուականին Ռօշֆօռի խմբագրապետն էր։ Առաջարկեց ինծի գրել իր քով իր վարած թերթին մէջ. — Ես, ըսի, օրագրին քաղաքական կարծիքներէն ոչ մէկը ունիմ. աւելի ձախակողմեան կեդրոնէն եմ։ Ուստի առ առաւել գրականութեան և բարոյականի վրայ կրնամ խօսիլ ձեր թերթին մէջ։ — Ա՜հ, որչափ երջանիկ ես, ըսաւ ինծի, որ այդ բանով միայն կզբաղիս, և ասոր վրայ միայն կը խօսիս։ Ես ոտքիս փաթթուած կը տեսնեմ քաղաքականութեան գնդակը։ Պատմեց ինծի իր ձանձրութիւնները, և կարծեմ թէ անոնց առաջինը՝ որուն համար միայն բան մը չըսաւ, սա՛ էր թէ ինքզինքը կզգար խելացի, կրթեալ և սրամիտ, շատ վերապանց անոնցմէ շատերէն՝ որոնց հետ բաժնուած էր քալել, և երբեմն ստորին ա՛յնպիսի մարդերէ՝ որոնց տաղանդը կէս մը միայն կը յարգէր։

Բեմին վրայ քիչ կը խօսէր, մեծ պերճախօսութեան շնորհքը չունենալով։ Բայց գրեթէ ամեն առաւօտ կը գրէր օրուան խնդրոյն վրայ կարճ, խայթող և իմաստալից յօդուածներ։ Անոնց հիմը միշտ նեբողոքիտ իմաստասիրութեան, անդառն հեզնութեան մը վրայ կը հանգչէր։ Ներքին կերպով կտրուած դրօշակներ էին. գրագէտի մը և արուեստագէտի մը ձեռքը կզգացուէր անոնց մէջ։ Ի՛, այո՛, արուեստագէտ, գրագէտ, այս էր միայն։ Բայց ո՞ր չար ստորանին տարաւ զինքը քաղաքականութեան այս թիւրանին մէջ։ Թատրոնի ճաշակ ունէր, և մերթ երբ ներկայացուած կտորը բան մը արժէր, ինքն էր որ երկուշաբթի իր Ռօշֆօռին մէջ անոր մէկնիչը կըլլար։ Կը զարմանայի թէ ինչպէս քանի մը տողերու մէջ ճիշտ կէտին կը դպչէր, ինչպէս իր խորհրդածութիւնները իմաստալից և անձնական դրոշմով կընքուած էին։

Եւ երբ կը խնդակցէի իրեն, միշտ կը կրկնէր և կըսէր. — Մեր կողմը դարձիք, դուք խորհրդարանի քաղաքագէտներուն հետ ապրելու համար շինուած էք։ Ձանձրոյթի և վհատութեան շարժում մը ծըրարելով.— Ի՞նչ ընեմ, մէջն ինկեր եմ, պէտք է որ մնամ։ Իրիկուն մը սիրտը բացաւ.

Նկարագրեց իր աշխատութեան և կռիւներու կեանքը, ամեն ինչ որ ըրած էր իր սիրելի գաղափարներուն յաղթանակին համար։ Անոնցմէ և ոչ միայն յաջողիլը տեսած էր, ոչ ոք շնորհակալ եղած էր իրեն այնքան կռիւով, այնքան անձնուիրութիւն, աւա՜ղ, կորսնցուցած ըլլալուն համար։ Եւ կը դողայի խորհելով որ ես ալ կեանքիս քանի մը վայրկեաններուն մէջ տեղի տալով բարեմիտ Բախանձանայ՝ քիչ մնաց քաղաքականութեան անդունդին մէջ պիտի իյնայի։ Կը յիշէի որ տեսայ Մ. Ֆլէմանսոն իր պարտաւթենէն քանի մը ամիս ետքը, խեղճը ձեռքերս կը սեղմէր և կըսէր.— Ի՜նչ բարիք ըրիր ինծի խորհրդարանէն փախելով զիս և օրագրութեան տալով, և երբ իրեն ըսի.—Է՛, ի՞նչ, չպիտի՞ ներկայանաս ընտրողներուն։—Ո՛չ, պոռաց, երբե՛ք։ Շատ երջանիկ եմ որ այսօր ես ինծի կը վերաբերիմ։

Կը վախնամ թէ գինովի երդում ըլլայ. խմողը պիտի խմէ։ Ճիշդը չակիկն է, խմելու սովորութիւնը չունենալն է։ Ինծի սա՛ բանը դարմանք կը պատճառէ թէ Ֆրանսայի մէջ տաղանդաւոր մարդիկ կան որ կը համակերպին քաղաքագէտի արհեստ բանիլ։ Օր մը կըսէին մարդու մը՝ անունը տալ չեմ ուզեր, բայց որ այս ժամանակին առաջին պատմագէտներէն մին է, իմաստասէր մը, հասարակութեան առջեւ յարգի ատենաբան մը՝ և որուն խօսքը թերեւս հաճոյ ըլլար խորհրդարանին. — Դուք դեռ պզտիկ էք, կրնաք մեծ դեր մը խաղալ և ձեր երկրին ճակատագրին վրայ բարերար ազդեցութիւն մ'ընել, ուրեմն ընտրողներու ներկայացէք։ — Ե՞ս, գոչեց, երեսփոխանութեան թեկնածու ըլլամ։ Բաւական հարուստ չեմ ատոր համար։ Իմ աշխատութիւններս հազիւ կապրեցնեն զիս։ Ամենն այս չէ. հանդարտ, երջանիկ և պատուաւոր կապրիմ, ասպարէզին մէջ նետուածիս պէս՝ պիտի նախատուիմ, արհամարհուիմ, զրպարտուիմ, կուսակցութեանց կատաղութեան նշաւակ եղած։ Հարկաւ նախատանաց գետնին վրայ պիտի յաղթուիմ, ես չպիտի կրնամ ամենուն պատասխանել աղտոտ լեզուով, ես պարկեշտ զէնքեր պիտի գործածեմ հակառակորդներուս դէմ, իսկ անոնք չպիտի վարանին զիս սպաննելու համար կռնակս խոթել թունաւոր դաշոյններ։ Թող տուէք որ սիրելի ուսումնասիրութիւններուս դառնամ»։

Այսպէս, կամ գրեթէ, կը խօսէր մին ա՛յն մարդերէն՝ որոնց անունը մեծ հեղինակութիւն ունի մեր մէջ իմաստասիրական, բարոյական և նոյն իսկ տնտեսագիտական խնդրոց մէջ։ Երանի՜ թէ իմ խեղճ Մառէն այս խորհուրդներուն մտիկ ըրած ըլլար։ Երբ մէկը քաղաքականութեան մէջ մտնէ, ներողամտութիւն, գթութիւն, արգահատանք սպասելու չէ։ Մարդ կտոր կտոր կըլլայ շատ անգամ։ Երբ գայլը վիրաւորուի, արեան հոտը իր բոլոր ազգակիցները անոր վրայ կը քաշէ իրենց որսամասը առնելու համար։

Մեր աչքերը դարձնենք այս տխուր տեսարանէն։ Սպասենք որ արդարութիւնը լոյս սփռէ։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹ. Կ. Ս. ԽԻԹԽԻՃԵԱՆԻ
ԶԵՂՉԵԱԼ ԳԻՆԵՐ

Թափառական Հրեայ 4 հատոր, (Էօժէն Սիւ)	50 ղրշ.
Ընտանեզուրկ 2 հատոր (Էքթոր Մալօ)	12 »
Կարմիր մարդոց երդումը 2 հատոր (Բոնսոն տիւ Թէրայլ)	10 »
Կրանթ նաւապետին որդիքը 3 հատոր (Ժիւլ Վէրն)	15 »
Հինգ շաբաթ օդապարիկով 2 հատոր (Ժիւլ Վէրն)	12 »
Ամուսնութիւնք Բարիզի 1 հատոր (Էտմոն Ապու)	5 »
Սկզբունք քաղաք. Տնտեսութեան 1 հատ. (Ժօզէֆ Կառնիէ)	3 »
Զիկ-Զակ 1 հատոր (Ֆօրթիւնէ տը Պուաւոպէ)	5 »
Արկածք Միւնխաուզն Պարոնի 1 հատ.	2 »
Պատմ. Օրինագիրք Օսմ. Պետ.	2 »
Տիկին Վիլֆէրօնի Որդի (Լէոն տը Թէնսոյ)	5 »

Կեդրոնատեղին է Պաղտատլեան զրատուն, Սուլթան Համամ Թիւ 14։

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՍԻՍ»Ի (13)

ԱԼԻՍԻ ՍԻՐԱՀԱՐԸ

ԿԶԱՎԻԷ ՏԸ ՄՈՆԹԵՓԷՆ

Այս դիւանագէտները—(կարելի չէր սըխալիլ այսպէս անուանելով զանոնք, ա՛յն աստիճան դիւանագէտ էին անոնք գլխէ մինչեւ ոտք), — պատկառանքով նստեցան օթեակին խորը։

Տը Նանսէյ կոմսուհին դէպ ի Կրէկօրին կողմը ծռեցաւ, և իր հովահարին ծայրով ճերմակ զրահապատներուն գնդապետը ցոյց տալով, ըսաւ կամացուկ մը.

—Կը ճանչնամ այդ դէմքը... Բարեկ տեսած ըլլալու եմ 1867ին աւեկերական Արուեստահանդէսին։ Յիշողութեանս օժանդակէ՝. ո՛վ է այդ անձը։

Վալաքը անուն մը արտասանեց, որ յետոյ ամբողջ Եւրոպայի մէջ թնդաց որոտման հարուածի մը պէս։

Ինքն էր արդարեւ, ինքը, Ֆրանսայի մահացու թշնամին, նոր Ատտիլան, Աստուծոյ արդի պատիժը։

Ինքն էր՝ որ պատմութեան մէջ անհուն անուն մը պիտի թողու, այլ չարախտավար։ Պիտի ըլլայ մեծ, վասն զի հայրենեաց մեծութիւնը երազելով՝ գաղափարի մը յաջողութեան ծառայեցուց իր հրաշալի հանճարին բոլոր հնարքները։ Իբրեւ անդրի պիտի յայտարարուի մինչեւ ա՛յն օրը, երբ տեսնուի թէ անդրին կաւէ ոտք ունէր։

Աւազին վրայ շինուածը տեւական չըլլար։ Ստախօսութեան վրայ հանգչածը ամուր, հաստատուն չէ։

Ամիկը դաս Լութէրի այդ որդին՝ ժողովուրդներուն դէմ կռուելէ վերջ՝ սուրբ իրերուն դէմ ալ մարտնչեցաւ։ Յաղթականը՝ հալածող ըլլալով՝ գրեց իր զինուորներուն սաղաւարտին վրայ. Աստուծով, Բոգտաուրէն և Հայրենիքին համար, և Աստուծոյ դէմ կը յարձակի կաթոլիկ կրօնին մէջ, զօր կուզէ ջնջել Գերմանիոյ մէջ։ Ձեռք կերկնցնէ Վատիկանի վրայ, և Բասմէն տը Մէթը ըսած է.

—Ո՛վ որ Պապէն ուտէ, կը մեռնի...

Ճերմակ զրահապատներուն գնդապետը իր զուգադիտակի ապակիներուն արդուզարդը լմնցուցած էր, անոր կրկին թնդանօթը յաջորդաբար կուղղէր սրահին դէպ ի բոլոր կէտերը, և քանի մը երկվարկեան դադար կուտար՝ երբ սիրուն դէմք մը դրանէր այս գրգանի հեռադիտակին ծայրը։

Իր շրջաբոլոր խուզարկութեան միջոցին հասաւ նախատեղարանին ուր կը գտնուէր Տիկին տը Նանսէյ, և իր զուգադիտակին դադարը աւելի երկար եղաւ որքան չէր եղած մինչեւ այն ատեն։

Յայտնի էր որ ծայրայեղ հաճոյք մը կզգար ուսումնասիրելով այսքան բնորոշ, ա՛յսքան ֆրանսական, ա՛յսքան բարիզեան գեղեցկութեան մը մանրամասնութիւնները, որ վերջապէս, թէեւ խորթեաչ, չէր նմանէր ամենաքեստան ամենայաջող գեղեցկութեան։

Երկարաձիգ քննութենէ մը վերջ դարձաւ դէպ ի այն երկու բարեկիրթ և ժապաւենեալ անձերը որ իր ետեւը կը գտնուէին և անոնց հարցում մը ուղղեց։

Դիւանագէտները խոկոյն ոչ նուազ խոհեմ զուգադիտակներ ցուցադրեցին, և բոլորովին զինուորական ճշդութեամբ մը իրենք ալ իրենց կարգին՝ նշանահարեցին կոմսուհին։

Երկվայրկեանի մը մէջ վար դրին իրենց զէնքը և գլխու հիւսական շարժումով մը պատասխան տուին։

Անշուշտ պետական անձնաւորութիւնը հարցուցած էր թէ կը ճանչնայի՛ն այն հրապուրիչ օտարուհին, և ակներեւ ցաւով կը պատասխանէին թէ առաջին անգամն է որ կը տեսնէին զայն։

Թատրոնին բոլոր տեւողութեան միջոցին ճերմակ զրահապատներուն գնդապետը միատացեր ուշադրութիւն մը միայն դարձուց Օբերայի երգիչներուն և նոյն իսկ պարերգի կաքաւիչներուն, որոնք սովորաբար շատ կը շահագրգռէին զինքը։

Ընդհակառակն Տիկին տը Նանսէյ խիստ կըզբաղեցնէր զինքը։ Իր զուգադիտակին թնդանօթները անդադար դէպ ի նէ կը շոկուէին և վարկեան մը միայն կը շեղէին դարձեալ ներս կողմը վերադառնալու համար։

Պլանշ՝ այս կերպէն յոգնած՝ դէպ ի Կրէկօրի դարձաւ.

—Չե՞ս գիտեր թէ, ըսաւ անոր, սա՛ Գերմանը չափէն աւելի ինծի կը նայի։

—Ի՞նչ ընենք, սիրելիս, պատասխանեց Վալաքը անխռովութեամբ։ Թատրոնին մէջ ենք, և հանդիսականները՝ մանաւանդ հանդիսականուհիները թատրոնին մասը կը կազմեն։ Իրաւ է որ կ'սեւմաշուքին յամառութիւնը անպատեհ է, բայց պէտք է կրել զայն, քանի որ չենք կրնար արգիլել։ Ինչպէս գիտէք ինծի չափ, այդ կարգի մարդու մը հետ կռիւ հանելու միճակին մէջ չեմ։

—Ո՞վ կըսէ քեզի կռիւ ըրէ, միմիայն կոմսուհին ուսերը վեր առնելով. խեղդ միտքդ մենամարտներու վրայ է, սիրելի իշխան։ Բայց կրնանք մեկնիլ թատրոնէն։ Արդեւք մը կը տեսնէ՞ք սոսր մէջ։

—Հրամանքդ պատրաստ եմ։ Մեկնինք։

Դուստերգութեան վերջին արարուածը նոր սկսած էր։

Պլանշ և Կրէկօրի օթեակէն դուրս ելնելով գացին նստան կառքին մէջ՝ որ դուռը անոնց կսպասէր։

Իրենց կառքին հետ ուրիշ մ'ալ շարժեցաւ։ Անոնց հետեւեցաւ մինչեւ անոնց բնակարանը։ Սեւ տարազով սպասաւոր մը իջաւ կառապանին նստարանէն վար, մօտ պանդոկին դրասենեակը, մասնաւոր ձեւով շինուած տոմս մը ցուցուց, հարցուց այդ ճամբորդներուն անունները, նօթագրեց և հեռացաւ։

ԳԼՈՒԽ Է.

ՀԷՐ ՊԱՐՈՆ ՖՈՆ ՀԷՌՁՈԿ

Հետեւեալ առաւօտ իր սուրճանդակը ընդունելէն վերջ՝ Կրէկօրի իմացուց Տիկին տը Նանսէյի թէ դուրս պիտի ելնէր և թէ իր բացակայութիւնը հաւանականաբար մինչեւ իրիկուն պիտի տեւէր։

Պլանշ առանձինն նախաճաշեց, և կէս օրէն վերջ, որովհետեւ այդ ցերեկուան ժամերը յուսահատեցուցիչ ձանձրութեամբ կը ձգձգէին, կառք մը փնտռեց և կը պատրաստուէր իր բնակարանէն մեկնիլ, երբ պանդոկապետը զգուշութեամբ զարկաւ իր դուռը և իմացուց թէ Հէր պարոն ֆոն Հէռձոկ կը խնդրէր իր մեծարանքները ներս ներկայացնելու պատիւը։

—Պարոն ֆոն Հէռձոկը ճանչնալու պատիւը չունիմ ըսաւ, պատասխանեց դեռատի կինը, և ոչ ալ կրնամ ընդունիլ։

(Շարունակելի)

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՀԱՆԵԱ, 7 ապրիլ.—2000 ապստամբներ Սիթիայի շուրջ գիզուած են։ Շանկէ ֆրանսական յածաւորակին հրամանատարը հինգ ռմբաձիգ ցամաք հանեց այդ կողմը։ Քիսամօ գաւառակին ապստամբները միջազգային նաւատորմի ծովակալներուն նամակ մը գրելով իմացուցին անոնց թէ Քիսամօ ամրոցին վրայ պիտի յարձակին։ Սուտ է թէ Քանէվարօ իտալական ծովակալը հոն պիտի կանչուի և միջազգային նաւատորմին վերին հրամանատարութիւնը ուրիշին պիտի անցնի։

ԲԱՐԻԶ.—Հակառակ մեզի հասած լուրերուն՝ Աթէնքի մէջ պատերազմը անխուսափելի կը նկատուի։

—Աթէնքէն կը ծանուցանեն թէ Հէլլէն կառավարութիւնը պիտի հրատարակէ իր սպիտակ տետրակը։

—Զատկական արձակուրդին առթիւ վաճառականութեան նախարար Մ. Պուչէ Թունուզ պիտի երթայ Սֆաքս նաւահանգստին բացման հանդէսին նախագահելու։

ԼՈՆՏՈՆ.—Տէյլի Թէլէկրաֆ կը կարծէ թէ Յունաստանի նաւահանգիստներուն պաշարումը երկու օրէն պիտի սկսի։

—Մ. Քըրզըն խորհրդարանին մէջ յայտարարեց թէ կառավարութիւնը պաշտօնական լուր մը չունի թէ ինչո՞ւ Գերմանիա Կրետէ զօրք չղրկեր. բայց Գերման մարտանաւի մը ներկայութիւնը եւրոպական համաձայնութեան ապացոյց է։

ՊՈՒՔՐԷՇ.—Մ. Օրէլեանի նախագահած դահլիճը հրաժարական տուաւ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Արտաքին գործոց նախարարութեան Բերթը Ֆրէմտէնպլաթ կըսէ թէ Կրետէի խնդրոյն լուծումը՝ Բացարձակ կոմմակերպութիւնն է։ Պատերազմը՝ ինչ որ ալ ըլլայ ելքը՝ չկրնար այս լուծումը փոխել։ Թերեւս խաղաղական պաշարումն այլ եւս տեղի չունենայ՝ եթէ թշնամութիւնք սկսին։ Այն ատեն Եւրոպա հոգ պիտի տանի որ պատերազմագործութիւնները չյաղթանակեն Պուլկարիոյ և Սերպիոյ մէջ։ Ֆրէմտէնպլաթ կը յուսայ թէ այս երկիրները պիտի պահեն իրենց դիրքը՝ որ մինչեւ հիմա ուղղամիտ եղած է։ Եթէ ոչ Եւրոպայի ազդեցութիւնը, գոնէ աշխարհագրականօրէն ամենէն մօտ պետութեանց ուղղակի ազդեցութիւնը բաւական զօրաւոր պիտի ըլլայ բարեկարգութիւնը պահպանելու համար։ Օրագիրը կը յուսայ դարձեալ թէ Յունաստան հոն պիտի քաշուի։

ԱԹԷՆՔ.—Դեռ հրատարակուած չէ Հէլլէն կառավարութեանց պատասխանը՝ Պետութեանց կողմէ երէկ մատուցուած ծանուցագրին։ Սակայն կը կարծուի թէ խաղաղասիրական գաղափարները հետզհետէ կը յաղթեն Տէլեանիի դահլիճին խորհուրդներուն մէջ։

ՀՌՈՄ.—Յայտնապէս կը հերքուին նախարարական տագնապի զրոյցները՝ զոր քանի մը օրագիրներ տարածեցին։ Տի Ռուտինիի դահլիճն ամբողջ կը մնայ. ըստուար մեծամասնութիւն մ'ունի նոր Խորհրդարանին մէջ։

ԼԻՄՊԷՐԿ.—Կալիչիոյ մէկ քաղաքին մէջ երկաթուղիի մը գործաւորները ծանր անկարգութիւններ բրին Հրէից դէմ։ Քանի մը անձինք վիրաւորուեցան։ Զօրքեր եկան բարեկարգութիւնը հաստատելու համար։ Այսօր անդորրութիւնը կատարեալ է։

ՊԵՐԼԻՆ — Թղթատարութեան նախարար Տր. Սթէֆան մեռաւ։

ՔՈՊԷՆՀԱԿ.—Քրիսթիեան թագաւորն անձամբ Նանսէնի յանձնեց Արժանեաց մեծ խաչազարդը։ Երկրախոյզը այսօր Քրիսթիանիա պիտի երթայ։

ՄԱՏՐԻՏ.—Մանիլէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Լաչամպր զօրավարին հրամայած սպանիական զօրքերը գրաւեցին Սան Ֆրանչիսքօ Մալապոն, ռազմագիտական կէտ մը՝ ուր ապաստանած էին վերջին ապստամբները։ Ուրեմն պատերազմը կրնանք վերջացած նկատել Փիլիփեան կղզեաց մէջ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ ԴՊՐԱՏԱՆ

Յառաջիկայ Տէրունական օրերու համար
յատկապէս պատրաստուած
ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐՈՎ ՔԱՆԴԱԿԵԱԼ
ՓՂՈՍԿՐԵԱՑ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ
ԳԵՐ. Տ. Յ. ՄԿՐԵԱՆԻ
ՎԵՐՋԻՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՁԵՂՋԵԱԼ ԳԻՆ
Կան նաեւ միեւնոյն աղօթագրքին զանազան
տեսակ կազմուածներ:

Սոյն գրատան նոր եւ այլեւայլ կարեւոր տեղեկութիւններով լի գրացուցակը կը ծախուի ի գին 40 փարայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Պատրիարք Հայրը, աչքի հիւանդութեան պատճառաւ, երէկ չկրցաւ նախապէս խոստացեալ քարոզը խօսիլ Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն մէջ։ Ն. Ամենապատուութիւնը նախընթաց առաւօտ Պետական խորհրդոյ նախագահ Վսեմ. Սաիտ փաշայի այցելեց ու ապա դարձեալ վերադարձաւ իր բնակարանը։

* * *

Մոսկուայի մէջ փետր. 15ին վախճանեալ Միրզա Աբամալեանի այրին. տիկ. Աննա Բ. և հանգուցեալի ժառանգները հետեւեալ նուիրատուութիւնները ըրած են ի յիշատակ հանգուցեալին։

Ս. Է. Ճեմարանին, տարր տոկոսով մի որդեգիր պահելու համար յանուն Ա. Բ-ի 4000 րբլ։ Ն. Վ. Ա. Հ. Կաթողիկոսի տրամադրութեան 700 րբլ։ Բաքուի Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն 500 րբլ։ Շուշիի Մեղրեցոց եկեղեցւոյ 300։ Ռուսիա գաղթած հայերուն 500։ Բաքուի աղքատանոցը զետեղուած հայ տղաքներու հագուստի համար 250։ Բաքուի կլասիքական գիմնազիոնի մէջ սովրող չքաւոր աշակերտներուն 250։ Խչա. Աբամ. թոռներու ապահովութեան գումարին 500։ Ընդամէնը 7000 րբլ։

ԲԵՐԱՅԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Բերայի Աղքատախնամը շնորհակալութեամբ կը յայտարարէ հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Հայ վաճառականները բարեհաճած են Ս. Զատկի առթիւ Աղքատախնամիս տուածը արձանագրուած բոլոր տղայոց հագուստ շինելու համար նուիրել հետեւեալ ապրանքները.

68 ծրար պասմա, ամէրիգան տօգումա և այլն են։

36 հատ ֆէս, 12 երկոտասանեակ թաշկինակ, 67 եազմա, 101 հատ շալ, 5 մուշտակ։

Խնամակալութեանս անդամուհիներն արդէն սկսած են ձեւել Բերայի Արհեստ. Վարժ. մէջ և կարելու համար շատ մը հայ ընտանիքներու բաժնած է, որոնք սիրայօժար յանձն առած են մեզի գործակցելու։

Կարուած հագուստներու բաշխումը տեղի պիտի ունենայ Աւագ Շաբթուն Արհեստանոցի սրահին մէջ ի ներկայութեան հասարակութեան։

Աղքատախնամս երախտագիտութեամբ կը յայտարարէ սա հետեւեալ նուէրները.

Բերայի Պատ. Թաղ. Խորհուրդը Խնամակալութեանս յանձնած է Ասպետ Զանգի հոգւոյն համար, 2 օր 60ական հոգւոյ սեղան մը տրուելու համար պէտք եղած ծախքը։

Ազնուաշուք Տքթ. Խօրասանճեան 1000 ղրշ ամսու ուղարկած է Արժ. Տ. Գէորգ քահանայ Անանեանի ձեռամբ։

Ի Դիմաց Աղքատախնամի

26 Մարտ 1897 (Կնք)

Վերջին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Սըվազի Նիքսար գաւառակի գայմագամ անուանեցաւ Կիւրինի գայմագամ Օսման պէյ, որուն յաջորդեց Նիքսարի գայմագամ Հասան Թահսին էֆէնտի։ Ասոնք ըստ օրինի հարկ եղած երդումը կատարեցին։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ տրուեցաւ Էնկիւրիի Պուլաղօրղ գիւղի բնակիչներէն Բաղլըճէ հանըմի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ

Կրետէի կուսակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Վեհ. Սուլթանի կողմէ նուիրեալ 4500, Ելմտական գանձուն հաշւոյն Իզմիրէն ղրկուած 5000, Կրէտէի համար բացուած հանգանակութեան գումարէն 2500, ընդամէնը 12,000 պարկ ալիւր անմիջապէս Կրետէ հասած է և թէ, քաղաքներու բնակչաց թուոյն համեմատ, 3435 պարկն Ռէթիմնոյի և 903 պարկն ալ Լասիթի կարօտեալ իսլամներուն բաժնուած են։

—Շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, Աճէմպատ գաւառին մէջ 200 մանչ և 150 աղջիկ պատուաստուած են։

ՊԱՐՍԻԿ արտասովոր դեսպան Էպուլ Գասըմ Խան, նախընթաց իրիկուն խնջոյք մը տուաւ, որուն ներկայ էին դեսպան Միրզա Մահմուտ Խան, Աճէմ Ալի փաշա պարսկական դեսպանատան առաջին թարգման Յովհաննէս Խան և ուրիշ պաշտօնատարք։

—Երկոքին դեսպանք և իրենց հետեւորդներն երէկ Ֆէպիւս լուսանկարչատունն երթալով իրենց լուսանկարներն հանել տուին և ապա Աճէմ Ալի փաշայի հրաւէրաւնոք անոր ապարանքին մէջ ճաշեցին։

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ.—Առողջապահական ժողովն իր անցեալ օրուան նիստին մէջ նոր յանձնաժողովոյ անդամներն ընտրեց, որք կը բաղկանան հետեւեալ անձերէն. Կայս. Պալատի թարգմաններէն Մէհմէտ Սայիտ պէյ, իտալական պատուիրակ Տօքթ. Րիգարտօղլի, գերմանական պատուիրակ Տօքթ. Մորթման և Ռուսական պատուիրակ Տօքթ. Գարագանօֆսկի։

Այս յանձնաժողովը, ըստ առաջնոյն, ընդհ. քննիչ Բօշանի էֆէնտիի նախագահութեան տակ պիտի գումարուի։

ՀԵՐՔՈՒՄ.—Աթէնքի թերթերն լուր մը հրատարակած են. իբրեւ թէ մի քանի անձինք անվայել ընթացք մ'ունեցած են Եանիայի ռուսական հիւպատոսին դէմ, սակայն յիշեալ հիւպատոսն կը յայտարարէ թէ այդ լուրն բոլորովին սուտ է, և թէ ինք տեղւոյն իսլամ ժողովրդեան կողմէ միշտ յարգանք կը վայելէ։

ԱՐՇԻՊԵՂԱԳՈՍԻ կուսակալ Ապէտին փաշա, որ քննական պտոյտի ելած է, անցեալ շաբթու Քիոս կղզին հասնելով տեղւոյն պաշտօնէից կողմէ մեծ պատւով ընդունուեր է։

ԳԱՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏ.—Բժշկական վարժարանի ներքին և արտաքին ախտաբանութեանց ուսուցիչ Տօքթ. Տիւրինկ, Զօրումէն տեղեկագիր մը ղրկած է, որով կը յայտնէ թէ, գաղիական ախտը Զօրումի շրջակաները սաստկապէս տարածուելուն համար, պէտք է Գասթէմունիի նման հոն ալ պէտք եղած միջոցներն ձեռք առնուին, հիւանդանոց մը հաստատուի և ամէն տարի գարնան բժիշկներ ղրկուին, որպէս զի գիւղերն քննեն, Զօրումի մէջ ընդարձակ տուն մը վարձուելով հիւանդանոցի փոխուի և անոր բժիշկ կարգուի տեղւոյն թաղապետական բժիշկ Թէոտորաքի էֆէնտին։ Այս տեղեկագիրը Ներքին գործոց նախարարութեան ղրկուեցաւ։

ՍԸՎԱԶԻ կուսակալ Հաճի Հասան փաշա Սամսոն հասնելով, ճամբայ ելած է դէպի իր պաշտօնատեղին։

ՍՈՖԻԱՅԻ օսմ. գոմիսէր Նիազի պէյ արձակուրդ խնդրած է Պոլիս գալու։

ՍԱՖԱ քաղաքն կազով լուսաւորելու համար հարկ եղած պայմանագիրն ու թուղթերն Նախարարաց Խորհուրդին ներկայացուեցաւ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ Գասապայի երկաթուղւոյն համար իբր ապահովագին 15,000 ոսկի եւս վճարեց։

ՀԱՍՈՅԹԻ ԱՂԲԻՒՐ.—Պետական Խորհրդոյ քարտուղարներէն Սատըգ էֆէնտի տեղեկագիր մը ներկայացուց, որով ելմտական գանձուն հասոյթի նոր աղբիւրներ ցոյց կուտայ։ Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղը նկատողութեան առաւ զայն։

ՆԱՐՏԱՅԻ օսմ. հիւպատոսն անցեալ օր տեսակցութիւն մ'ունեցած է հելլէն պաշտօնատարի մը հետ, որ յայտարարեր է թէ հելլէն կառավարութիւնը հրահանգ տուած է իր սահմանագլխոյ հրամանատարներուն, որպէս զի զգուշանան յարձակողական դիրք բռնելէ և թէ յոյն կառավարութիւնը երբեք նպատակ չունի յարձակելու։ Նոյն պաշտօնեայն նոյնպէս խնդրեր է հիւպատոսէն իր այս խօսքը օսմ. կառավարութեան և հրամանատարաց իմացնել։ (Իգտամ)

ՌԷԹԻՄՈՅ գտնուող 7500 իսլամ գաղթականներու ապրուստն տեղւոյն երեւելիք իրենց քսակէն կը հոգան։

ՊԷՐՈՒԹԻ կուսակալ Նազըմ փաշա իր պաշտօնատեղին ժամանած է։

ՊԱՔՈՒԷՆ կը գրեն թէ քարիւղի հորերն դեռ կայրին և թէ անկարելի եղած է մարել զանոնք։

ՎՆԱՍ. — Ներկայ տարւոյ յունուար 1էն մինչեւ անցեալ կիրակի Իզմիրի Ապահովագրական ընկերութեանց կրած վնասը կը հասնի 1500 անգլ. ոսկւոյ, իսկ անցեալ տարւոյ այս երեք ամսուան միջոցին եղած վնասն էր 10,984 ղրուշ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ.—Նախընթաց օր, 35 տարեկան հրեայ կին մը Ղալաթիոյ մաքսատան առջեւ ինքզինք ծով նետեց, սակայն մօտականերէն իսկոյն հանուելով ազատեցին։

ԱՐԿԱԾ.— Զորեքշաբթի օր, Գատըգիւղէն կամուրջ եկող Մախսուսէի Գալանտըղ շոգենաւն Եալը Քէօշկի առջեւ մակոյկ մը զարնելով շրջեց զայն։ Մակոյկավար Սալիհ քիչ մնաց պիտի խեղդուէր, [illegible] շնորհիւ գոմիսէր Օսման էֆ.ի ըրած ջանքերուն, ազատեցաւ։

ՓԱԽԱԾ ՁԻ.— Նախընթաց [illegible] 5½ին, փախած ձի մը մեծ [illegible] մէջ Թօզուց Բոնկալթիի պողոտային վրայ [illegible] միջոցին գտնուողները։ Փողոցի մը ծայրէն սանձարձակ և քառատրոփ արշաւանքով մը դուրս ելնելով մսավաճառի մը խանութ մտաւ, որուն մէջ գտնուողներն փախչելով դուրս փախան և ինքզինքնին ազատեցին։ Սակայն շատերը չկրնալով ճողոպրիլ կատղած կենդանւոյն հարուածներէն՝ գետին տապալեցան։ Վերջապէս պայտառ մը յաջողեցաւ հնազանդութեան բերել զայն, որ Հասան անուն մարդու մը կը կը պատկանէր և որ նոր գնած էր։

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Անատոլուէն սկսան նոր զօրքեր ղըրկուիլ։ Առջի օր, Գարահիսարի պահեստի զօրաց առաջին վաշտն Իզմիր հասաւ, ինչպէս նաեւ Ագշէհրի վաշտն, որ 700 հոգիէ կը բաղկանայ։ Շոգենաւ մը երէկ մեկնեցաւ զանոնք Թէքիրտաղ փոխադրելու։

Սահմանագլխին վրայ օր և է կարեւոր դէպք չէ պատահած։

—Մեծ քանակութեամբ պատերազմական նիւթ և պաշար ղրկուեցան Քաթէրին։ Վեցերորդ զօրաբաժնին հրամանատար Համտի փաշա, խնդրած է Մարաշախտ Էտհէմ փաշայէն բազմաթիւ դրամ ղըրկել այդ պիտոյքներն փոխադրելու համար։

—Մարաշախտ Էտհէմ փաշա վերջերս այցելած է Ալասոնիայէն երկու ժամ հեռու Տէվայի և Փուգուլայի բարձունքներն։

—Որոշուեցաւ Քէլիսալիի մէջ, որ սահմանագլխին ամենէն մօտիկ տեղն է և օդը շատ առողջարար է, 400 անկողինէ բաղկացեալ հիւանդանոց մը հաստատել։ Ասոր համար 17 տուն վարձուեցաւ։

—Մանաստըր և Օրխանիյէ մարտանաւերուն սպառազինումն ու պարենաւորումն վերջացան։

—Ինչպէս գրած էինք արդէն մօտ օրէն օսմ. Բ. նաւատորմը Ոսկեղջիւրէն դուրս պիտի ելնէ։

Օրխանիյէ և Մուին Զաֆէր մարտանաւերն յառաջիկայ շաբաթ պիտի մեկնին։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 27.8 Մարտ 97 ժամ 9½ ալէվրէ

Օսմ. Քօնսօլիտ	ղրշ.	10—29
Րէժիի պարտաթուղթ »	լիրա	12—
Ռումէլիի երկաթուղի »	ֆրք.	90—25
Օսմանիէ	»	320—
Բոխորիթէ	»	420—
Քարափներու պարտաթուղթ.	»	457—
Թրամուէյի բաժնեթուղթ	լիրա	6—95
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	»	3—85
Գրէտի ժէնէրալ	»	6—10

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ	Ղրշ. Բր.
Մէճիտիէ	108—07
Մէթալիք	97—30
Մանր արծաթ	103—10
Անգլիական ոսկի	100—
Գաղղիական »	87—15
Գրիմից	51—07
Ռուպլ թղթադրամ	90—05

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ 7 Ապրիլ 97 ժամ. 3 25

3% Ռանթ Ֆրանսակ. գոցուած		102—75
Ֆոնս. Օսմ. սէրի D.	»	18—17
Ռումէլիի երկաթուղի	»	90—
Րէժիի բաժնեթուղթ	»	280—
Պանք Օթոման	»	513—

ԼՈՆՏՈՆ, 7 Ապրիլ 97 ժամ 6.55

Անգլիական գոնսոլիտէ		112—12
Ֆոն. Օսմ. սէրի D, գոցուած		18—12
» » » B,	»	31—37
Պանք Օթոման	»	10—43
Միաց. Եգիպտական	»	106—75

HYPOPHOSPHITE DE CHAUX

Ի Փարիզ դեղագործ Կռիմօ և ընկ.ի իբօֆոսֆիդ տը շօի օշարակը ոչ միայն փորձառութենէ նուիրագործուած դեղն է բուժելու համար կուրծքի հիւանդութիւնները, հազը, հարբուխը, խլուածքը, այլ և այն դեղն է որ ամենէն հին համբաւն ունի։ Կը բաւէ բաղդատել զայն նմանօրինակ դեղերու հետ՝ արժանի նախամեծարութիւն մը տալու համար անոր, որ ամբողջ բժշկական մարմնին կողմէ նուիրագործուած է։ Անոր ազդեցութեամբ հազը կը մեղմանայ, գիշերային քրտինք կը դադրին և հի[illegible]ուտով կը վերսկսի առողջանալ ու գիրնալ։

ՃԱՆԹԱՐԳԵԼ
ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆ ԶԱՆԳԱԿ
Եւ ուրիշ ամէն տեսակ ելեքտրական գործիք
ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱԺԱՆ
Ընտիր ապրանք, խնամեալ աշխատութիւն
1890ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ ՏՈՒՆ
Ս. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՑԱՆՑՆԱՌՈՒ—ԵԼԵՔՏՐԱԳԷՏՔ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՋՔ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
14 և 19, Զիվէր Պէյ խան, 14 և 19
Քիւրէճիլէր — Կալաթա

DESPINAKIS
ՔԱՖԷ ՌՈՒԱՅԵԱԼ
CAFÉ ROYAL
Բերայի շիտակ ճամբան,
Պանզօթոմանի մասնաճիւղին ճիշդ դիմացը
DESPINAKIS

Ամեն տեսակ առաջին կարգի ըմպելիքներ շատ աժան. սոյն զբօսարանի վարձակալը Մ. Տ. Կ. Տեսբինաքիս ըլլալով բան մը չէ խնայած իր յաճախորդները գոհացնելու համար. լաւ եւ թարմ զարեջուր ու Պաթիսեթայի զուտ խաղողէ շինուած քօնեաք կը գտնուի սոյն զբօսարանին մէջ։

Այս առթիւ կը յայտարարուի եւս որ Պաթիսթայի համբաւաւոր քոնեաքը որոյ միակ ներկայացուցիչը Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ մէջ Մ. Տ. Կ. Տեսբինաքիս է, կը ծախուի իր կեդրոնատեղին որ ի Ղալաթիա, Ջիւլֆարի փողոց, թիւ 23։

Յիշեալ քոնեաքը զուտ եւ անխարդախ ըլլալով տկար ստամոքսներու համար շատ յարմար է գործածելու եւ մանաւանդ բժիշկներէ յանձնարարեալ։

ԾԱՂԿԱՔԱՂ
ՆՈՐ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԷ
ԱՐՁԱԿ ԵՒ ՈՏԱՆԱՒՈՐ

Բազմաթիւ և բազմատեսակ հաւաքածոներ կան՝ այլ և այլ դասարաններու գործածութեան համար։ Ծաղկաքաղը այդ ամենուն մէջ իր մասնաւոր տեղը պիտի գրաւէ այն հանգամանքներով որ այս գըրքին յատուկ են։ Միօրինակ պարզ աշխարհաբար լեզու, ընտիր, շինիչ հատուածներ որոնք աշակերտին միտքը չեն ընդարմացըներ, ոչ ալ սիրտը կը նկճեն։ Նշանակելի են մանաւանդ նոր ու անտիպ ոտանաւորները որոնք կ'ակապէս պարզ ու սիրուն, մանկական ու հրապուրիչ են, այնպէս որ հաճոյքո՛վ միայն պիտի կարդացուին ու արտասանուին։ Ի մի բան, այս գիրքը կրնանք նկատել միջին կարգերու համար է՛ն յաջողուած դասագրքերէ մին։ Դաւթեան Գործակալութեան 17րդ հրատարակութիւնն է այս, և կը գտնուի գրավաճառաց քով։ 2—10

ԳԻՆ 4 ԴԱՀ.

Տր. Ա. Քարաֆօշ

Մասնագէտ ծննդաբերական, գաղիական եւ մորթային ախտերու

Ամեն օր խորհրդակցութիւնք ժամը 5—11 Բերա Մեծ փողոց Պոնմարշէի դիմաց 367 թիւ, իւր հաստատած եւրոպական թարմանատան մէջ։

Ամեն ջանք ի գործ կը դրուի հականեխական ազդու միջոցներուն համար։

Որով հիմնապէս կը բուժէ հին և նոր ջերմախտութիւնները կարճ ժամանակի մէջ նաեւ գաղիական ախտերը. նորանոր գործիքներով կը բանայ միզանցքի անձկութիւնները և նոր մեթոտով կը դարմանէ ծննդաբերական ամեն տեսակ ախտերը։

ՈԴԳԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Ելտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888

Պարոնայք Սգօթ եւ Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող եմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի ուզած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Մ. ՄԱՎՐՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ

Բժիշկ Վեհ. Սուլթան

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՓԻՆԻՔՍ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սուկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերք Անգլիոյ ամենահարուստ եւ հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակին՝ կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ միջնորդութեամբ սաորագրելոց, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՈՍԻԱՆ եւ Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վերի քովը Վիթալիս խան, դեանայարկ թիւ 1։

ՄԱԹԻՔՕ sc ԿՌԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.

ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ

MATICO de GRIMAULT & Cie

ՄԱԹԻՔՕՎ ՆԵՐԱՐԿՈՒՄ

Մի միայն Բիրուի Մաթիքօի տերեւով պատրաստուած այս ներարկումն մէկ քանի տարուան մէջ տիեզերական համբաւ ստացած է։ Կը դարմանէ քիչ ժամանակի մէջ ամենէն յամառ միզատապները։

ՔԱՓՍՈՒԼ ՄԱԹԻՔՕ

Անխուսափելի արդիւնք սերմնահոսութեան դարմանման համար ; առանց երբեք յոգնեցնելու ստամոքսն, ինչպէս կ'ընեն բուսեկնոյ լայծ խէժի քափսիւլները։ Կը գործածուին նաեւ հինցած հիւանդութիւններու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, եւ գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ A.

ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ ԵՒ ԱՅՍ ԵՐԿՐԻՆ ՄԷՋ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Նման գողի մը, որ գիշեր ատեն կը կողոպտէ մեզ, այս հիւանդութիւնը մեր վրայ կը յարձակի ծածկաբար։ Անիկէ բռնուողները կուրծքերնուն եւ կողերնուն մէջ, երբեմն ալ կռնակնին ցաւեր կիմանան։ Ջանձրոյթ եւ քընանալու պէտքը կը զգան. իրենց բերնին համը գէշ է, մանաւանդ առտուն։ Ակռաներին տեսակ մը մածուցիկ քսուք կը ծածկէ։ Ախորժակ չունին։ Հիւանդը ստամոքսին վրայ ծանր բեռ մը կը զգայ, երբեմն ալ տեսակ մը տկարութիւն։ Աչուըները մարած են, ձեռքերն ու ոտքերը ցուրտ ու խոնաւ։ Քիչ մը ժամանակ ետքը հազ մը կը սկսի, նախ չոր, բայց քիչ քիչ կանաչ մաղասով խառն։ Յետոյ կը սկսի դիւրաբորբոք, բարկացոտ, ներողամիտ ըլլալ։ Եթէ մէկէն ի մէկ ոտքի ելլէ, գլուխը կը դառնայ։ Պնդութիւն կունենայ. երբեմն մորթը կը տաքնայ ու կը չորնայ. արիւնը կը թանձրանայ ու կը դանդաղնայ, աչքին ճերմկուցը դեղնորակ գոյն մը կ'առնէ. մէզը կը բիցնայ։ Ապա կը սկսի կերածը փսխել, որուն կը յաջորդէն սրտի բաբախիւններ. տեսողութիւնը կը տկարանայ, ինքզինքը յոգնած ու տկար կը զգայ։ Կ'ըսուի թէ ժողովրդեան մէկ երրորդը այս հիւանդութեան մէկ ձեւէն վարակուած է։ Բժիշկները շատ անգամ սխալած են անոր բնութեանը վրայ։ Ոմանք լեարդի հիւանդութիւն կարծած են, ոմանք անմարսողութիւն, ոմանք փայծաղի հիւանդութիւն եւ այլն. բայց անոնց դեղերը երբեք չեն յաջողած։ Հիմա գտնուած է «Մայր Սիկըլի Բուժիչ Օշարակը» որ այս հիւանդութիւնը կատարելապէս կը բուժէ։

Կեղծիքէն զգուշանալ։

Կը ծախուի Եւրոպէք Պալոբըըմ, Վոյվոտայի քով թիւ 85 եւ 97 Թուրքիոյ համար միակ գործարանն է։ Էտմոնտ Պարուանայի անգլիական ընդհ. մթերանոցը 605

ՎԻԹԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենազօր եւ կազդուրիչն զոր դարմանն գործածել Աղջկանց, Ներբը, Տկարը, Նամայք, տկարակազմ Տղայներն եւ ամեն փափուկ անձինք։

Բազմաթիւ Մկնանց եւ Զօրաւոր ու Ջերմային Ռուսութեան կազմութեան եւ զօրացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՔԻՆԱՅՈՎ
ՄՍԻ ՀԻՒԹ
ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕ

ՎԻԹԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, կին. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջղային ուժաստութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաչար կ'երթան ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Փ. ՎԻԹԱԼ Վիքթոր Հիւկօ փողոց, 14—ԼԻՈՆ 507

Գործակալ եւ միակ աւանդապահ ի Կ. Պոլիս ՕԿԻՒՍԹ ՑԱՍԵԿԱ Ղալաթիա, Մումհանէ, Թ. 86. Իւրաքանչիւր կը վաճառուի ամեն դեղարաններու մէջ եւ դեղավաճառներու քով։

ՌԷՅՆՈԼՏԻ ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔ

ENDURED
CURED
REYNOLDS'S
GOUT SPECIFIC
ACKNOWLEDGED THROUGHOUT THE WORLD TO BE THE SAFEST AND MOST EFFECTUAL REMEDY FOR
GOUT
& ALL NEURALGIC COMPLAINTS
ESTABLISHED 70 YEARS
SOLD BY ALL THE PRINCIPAL CHEMISTS THROUGHOUT THE WORLD.

Կը բուժէ կաթուածը, յօդացաւերը, կողացաւը եւ բոլոր ջղային ցաւերը։ Ամբողջ աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղը ճանչցուած է կաթուածի, յօդացաւի, կողացաւի դէմ։ Մէկ անգամ առնելը բաւական է քանի մը ժամուան մէջ զգալի ամոքում մը առաջ բերելու համար։ Մեծամեծ բժիշկներ սաստիկ կը յանձնարարեն զայն։ Լոնտոնի նշանաւոր Տր. Տէյլի կը գրէ. «Քիչ մը ատեն Ռէյնոլտի ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔը տուի հիւանդներուս եւ կը փութամ ըսելու որ միշտ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը հաստատեմ որ ասիկայ շատ թանկագին ու ազդեցիկ դեղ մըն է։»

ՀՐԱՀԱՆԳ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պառկելէ անմիջապէս առաջ ու առանց խառնուրդի խմել զայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւեալ գիշերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի.

Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու շիշերով կը ծախուի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցչին՝ ԷՏՄՈՆՏ ՊԱՐՈՒԱՆԱյի անգլիական ընդհանուր մթերանոցը, 95 եւ 97, Եւրոպէք Պալոբըըմ, Վոյվոտա, Կալաթա—Շիշլիի թրամվէյներու կայարանը, Պանքաներուն քով։

ԾԱՆՕԹ.— Նոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամեն տեսակ անգլիական եւ ամերիկեան դեղեր։ 06

POWELL'S BALSAM OF ANISEED
TRADE MARK

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, շնչի կարճութեան նեղսրտութեան դէմ եւ այլն

Այս թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն մը ունի անմիջապէս սփոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնը եւլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։

Կոկորդի անհանգիստ խխխռումներով գիշեր ցերեկ հազացող եւ իրենց հանգիստը կորսնցնող անձինք անմիջապէս կը հանգստանան նաեւ ընդհանրապէս մէկ շիշը բաւական է հիւանդութիւնը բուժելու համար։

Այս աննման դեղը հրաշքներ կը գործէ շնչառութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրշունճը Հազզը էֆ. բնակեալ ի Պոլիս, Տօլմա-պաղչէ, թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով ամենէն համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ ստակ վաստկեցի, բայց օգուտ մը չտեսայ, ընդհակառակն հիւանդութիւնը օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ դիպուածաւ քանի մը բարեկամներ խորհուրդ տուին ինծի որ դիմեմ Կալաթա, Վոյվոտայի պանդոկանոցին քով թիւ 95-97 Պր. Էտ. Պարուանայի անգլիական վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածելով եւ երեք ամսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք մը կը համարիմ ինծի։

Կ. Պոլիս 4 ապրիլ 1'92

Ստորագրեալ ԷՍԱՏ ՀԱԶԶԸ

Ընդհ. Մթերանոց Էտմոնտ Փարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վօյվօտա փողոց, թիւ 95 97 Կը գտնուի նաեւ բոլոր լաւ դեղարանները եւ դեղավաճառաց քով։ 608

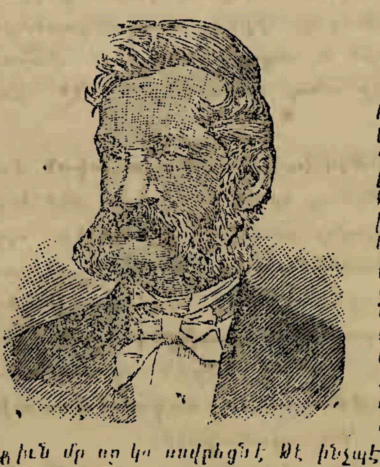

L'ACUE CURE D'AYER

Այտոտ մթնոլորտ մը որ առաջ կու գայ նեխելու վրայ եղող բուսաբուծէ, վնասակար մառախուղէ (բուս) որ միշտ կը բարձրանայ ծխնոցներու, լճացած ջուրերու, ճահիճներու, հոտած ջրհորներու եւ բացուած կոյուղիներու մէջէն, ըլլայ քաղաքի ըլլայ գեղերու մէջ. վերջապէս այն ամէն բաներ որ մթնոլորտը կը թունաւորեն առաջ կը բերեն կարգ մը հիւանդութիւններ որ մէկ խօսքով ՄԱԼԱՐԻԱ կը կոչուին։ Եթէ այդ թոյնը արիւնի մէջ մտած է, երեւան կու գայ հետեւեալ հիւանդութիւններու ձեւերն՝ տաք. տենդ, ընդհատ տենդ, ծանր տենդ, սարսուռներ, ՄԱԼԱՐԻԱ, մաղձային տենդ, ժանտատենդ. հիւանդութիւններ որ սովորական եղանակներով չեն բուժուիր։ Այս բոլոր վտանգաւոր հիւանդութեանց ժամանաւոր դարմանն է Cure d'Ayerը որ ապահովապէս կը բժշկէ, եւ իր գործածութիւնը որ եւ է վտանգաւոր հետեւանք չ'ունենար։ Ague Cure d'Ayerը բուսային արտադրութիւն մ'ն է. չպարունակեր որ եւ է հանքային նիւթ. պատրաստուած է ճիշտ համեմատութիւններով՝ իւրաքանչիւր շիշին կցուած է տպուած բացատրութիւն մը որ կը սորվեցնէ թէ ինչպէս Ague Cure d'Ayerը հզօր պաշտպան մըն է ՄԱԼԱՐԻԱի դէմ։

Ague Cure d'Ayerը կը ծախուի բոլոր դեղավաճառներու եւ դեղագործներու քով։

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ.—Վերջին քսան եւ հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնը, ջղային եւ սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները, ընդհանուր հիւծութիւնն եւ սպառումը կը կասեցունէ կենսական ոյժերու որ եւ է կորուստ որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։

Ջղային տկարութեան եւ ասոր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդութիւնն անմիջական եւ մնայուն է, Մելամաղձութեան զգացումներն եւ ախտանիշը կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը։

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւնն կըստեղծէ. արեան մէջ մուծանելով կենսական ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ծծմորիտ գոյացութիւնն է։ Առնական կորովը կը կենդանացունէ մարդկային ամբողջ դրութեան մէջ, մկանոյն եւ մտքին տալով հաւկուն եւ առոյգ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժամէ է, կը զւէ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առողջութիւն մը կու տայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանաց։ Իր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ ջղային դրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց նշանաւոր յաւելմամբ եւ կորովութեան եւ բարօրութեան զգացմամբ մը որ վարժութիւնն հիւանդը շատոնց ի վեր կը կորսնցնէր. Մարսողութիւնը վերանորոգուած ։ Ախորժակը հրաշալի կերպով կաւելնայ։ Աղուաց պաշտօնը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Դէմքը կակուղ լինալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն կը լինին, մորթը պայծառ եւ առողջ գոյն մը կառնու, մազերը ոյժ կըստանան։

Զգուշացէք ստոր նմանութիւններէն։ Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է այն ամեն շիշերուն մէջ որոց բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն սպիտակ տառերով Dr. Lalor's Phosphodyne London England վրան փորագրուած։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՆՏ ՊԱՐՈՒԱՆԱ Անգլիական ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պանդոկանոցին քով, Կալաթա-Շիշլիի թրամվէյներու կայարանը թիւ 95 եւ 97։ 60

EMULSION SCOTT

[illegible]

Կը բուժէ Թոքախտը

Կը բուժէ Արիւնաղքատութիւնը

Կը բուժէ [illegible]

Կը բուժէ Հազը, Ցրտառութիւնները

Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը

Կը բուժէ մանկանց ճղաձօռութիւնը

[illegible] ՀԱՄՊԼԸ ԵՒ ՀԱՆՐԻ

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՆԵՐԹԻՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
11 45			
12 30			6 15 Պշր.
1 —		12 15	7 5 »
1 30 Պէշիկ.		12 50	7 40 »
2 —	6 50 Պէշիկ	1 15 Գզկ.	8 20
2 30	7 50 Պշ.	1 50 Գզ.	9 —
3 —	8 50 Հնգշ. Պշ	2 25	9 40
3 15 Ֆէրպ.	9 35	2 40 Գզկ.	10 15 Գզկ.
3 35	9 45 Ֆէրպ.	3 30	10 30 Ֆէրպ
4 15	10 — Պշ.		10 40 Գզկ.
4 35 Վանիք	10 35 Գզ. Գզկ.	2 50 Վանիքոյ	11
4 45 Ֆէրպ.	11 — Գզ.	4 25	11 25 Գզկ.
5 10	11 - Ֆէրպ	4 — Ֆէրպօթ	11 30 Ֆէրպ
5 40	11 20	5 —	
6 15 Պշր.	12 —	5 40	11 50
		6 30 Ֆէրպօթ	12 15

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
11 45	6 50 Պշրթ.	12 15	6 15 Պշր.
12 30	8 Պշրթ.	1 5	7 5 Պշր.
1 15		1 30 Գալ.	7 40 Պշր.
2 —	8 45	2 20	8 20
2 45		3	9 —
3 25	9 30	2 50 Վանի	9 45
3 15 Ֆէրպօթ	9 45 Ֆէրպ.	3 40	10 15
4 5	10 15	4 — Ֆէրպօթ	10 50 Ֆէրպ.
4 40	10 35	4 45 Պէշ.	10 40
4 25	11 — Ֆէրպ.		11 20 Վ. 11 10
5 45 Ֆէրպօթ	11 10	5 30	11 30 Ֆէրպ.
6 10 Պշր.	11 45 Վ. 11 20	5 40 Ֆէրպօթ	11 45
	12 05		12 15

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՆԵՐԹԻՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

2 — Հարէմէն Սալաճագ բացի կիր. է)
4 — » » բացի ուր. է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
1 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի կիր. է
3 30 » » » բացի Ուր. է
10 10 » » անտի Սալաճագ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալաճագ կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

ԵՒ

ԴԱՊԱՑԱՆԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՓԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւտարէն Դապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
4 — Սիրքէճիէն Իսկիւտար
6 30 Սիրքէճիէն Դապաթաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Դպթ. Իսկիւտար

Ծան.—Օդը միգապատ եղած ատեն, շոգենաւերն՝ նշանակուած իջեւերը պիտի մնան։

ՍԱՎՕՆ ՄԷՏԻՔԱՄԱՆԹԷՕ

ԿՌԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.

SAVONS MÉDICAMENTEUX

ՆՈՐՎԷԿԵԱՆ ԽԱՅՏՂԱՆԻ ՕՃԱՌ, անխուսափելի մորթի փշիկներու, որքինի (Բէմբէյի), եւ կրոյի եւ մորթի ամեն տեսակ հիւանդութեանց։

ՍԱՎՕՆ ՍԻՒԼՖԻՒՌԷՕ՝ յօդային ցաւերու համար։

ՍԱՎՕՆ ԲՌՕԹՕՔԼՕՌԻՒՌ ՏԻՏՌԱՌԺԻՌ՝ մորթի ամեն տեսակ հիւանդութեանց դէմ։

ՍԱՎՕՆ Ա. ԼՍՈՒՍ ՖԷՆԻՔ. որ յանձնարարուած է բերելու պահպանող տարափոխիկ հիւանդութեանց, ինչպէս են քոլերա, նեխական տենդ։ Կը դարմանէ մորթի անկանոն արտաշնչութիւնները։

ՍԱՎՕՆ Օ ԳՈՒԹՐՕՆ ՏԻՏՌԱՌԺԻՌ՝ անզգեւ պատրաստուած ռամաններու տեղ կը բանէ՝ մարմնոյն վրայ աճած միջատները ջնջելու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, եւ բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

Ա. եւ Կ. ԳԱՍԷՎԼԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Ի Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ,
ԶՕՐԱՊՃԻ ԽԱՆԻ ԴԷՄԻ ԱՆԿԻՒՆԸ
ԹԻՒ 54

Օ Բարիզիէն

ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏԵՂԻ
ՎԱՅԵԼՉԱՁԵՒ ԵՒ ՏՈԿՈՒՆ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ
Մեծ ու փոքր քանակութեամբ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՑԱՆՉՆԱՐԱՐԵԱԼ
Ճոխութիւն եւ ճշդապահ յանձնառութիւնք
ՓՈՔՐ ՇԱՀՈՎ
Շատ ծախելու դրութեամբ

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 24/5 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 25/6 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ ժամ 2ին յետ միջօրէի, Պիրէոսի ճամբով
Դ. 25/7 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Դշ. 26/7 Սեւաստապոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Եշ. 27/8 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Ուր. 28/9 Աղեքսանդրիոյ Սուրհանդակ, հանդերձ Սուրիոյ նաւահանգիստներու երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ. — Մարտ 18/30, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն մեկնող Ռուսիոյ նաւահանգիստներու սուրհանդակը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիփօլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Փոր-Սայիտ պիտի շարունակեն։ 567

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՑ Ա Ն Ւ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի եւ Պաթումի միջեւ
[illegible]

Սիլիստրա շոգենաւը Նովորոսսիսք պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում ապրիլ 13ին երեկոյեան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։

Ա[illegible] շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի ապրիլ 20ին (Ը. Ե.)։

Փարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղւոյ ընկերութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

[illegible] Նաւաւորչէքի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԷՊՈՒԼ
[illegible] Թիւ 10

575

Արտօնատէր Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ